

Doodstraf? Nee!

Anton C. Zijderveld

#Er was een tijd dat een zichzelf respecterende krant geen foto's in zijn kolommen plaatste. Het ging om tekst, afbeeldingen zouden daarvan afleiden. Het Financieele Dagblad heeft dat nog heel lang volgehouden. Inmiddels leven we volop in de beeldcultuur en krijgen fotografen die pakkende, aangrijpende, sprekende foto's geplaatst weten te krijgen prijzen. Onlangs nog werd het mooie beeld van het witte paard tussen de donkere, bemodderde lotgenoten, wachtend op hun bevrijding, met een prijs bekroond. Op het internet zijn dan aanvullend ook nog bewegende beelden te zien, wat de naar beelden smachtende moderne mens nog meer bevredigt.

#Gaat het om pasgeboren olifantjes of tijgertjes, gedweë paarden, of exotische mensen (liefst kinderen), dan blijven de beelden onschuldig, zonet vertederend. Maar gaat het om aan- of zelfs doodgeschoten mensen, dan verandert er iets wezenlijks. Toen de foto's in de kranten normaal geworden waren, was er aanvankelijk nog grote schroom om foto's van doodgeschoten of anderszins omgekomen mensen te laten zien. Nu is ook dat doodgewoon. Inmiddels zijn we weer een stap verder gegaan met de wel zeer realistische beelden van de executie van Saddam Hussein, vlak voordat hij met de strop om de hals in de dood stortte. Met de gsm werden vervolgens ook nog in het geniep beelden gemaakt van deze val en van het danig verminkte hoofd. Het was alles onpasselijk makend en de vraag rijst op wanneer we op de televisie of het internet getuigen kunnen worden van openbare executies. Ik zou niet graag de kijkers de kost willen geven die maar wat graag een galg of een guillotine aan het werk zouden willen zien – 'live' wel gezegd, al is dat in dit geval een wat vreemde uitdrukking.

#Maar veel prangender is de vraag, of het verantwoord is voor een prille rechtsstaat als Irak die zichzelf democratisch noemt en poogt deel te worden van de beschaafde wereld, een mens te doden. De Amerikanen die Saddam Hussein gevangen hielden en voor zijn executies aan het Irakese gezag overdroegen, hebben er tot op de dag van vandaag geen moeite mee. Duizenden veroordeelden wachten (soms al vele jaren) in hun Amerikaanse dodencellen op hun executie. De discussie gaat nu na problemen met de 'injectiemethode' over de manier van ombrengen, niet over het ombrengen zelf.

#Wat is er tegen de doodstraf aan te voeren? Simpelweg dit: hoe correct een strafrechtelijk proces ook verlopen is, een executie is en blijft moord, namelijk het doden van een op dat moment weerloos mens. Een strafproces is en blijft mensenwerk en dus worden er fouten gemaakt. Die kunnen in het geval van een executie niet meer gecorrigeerd worden. Maar er is een nog zwaarder wegend argument. In een democratie heeft de staat het monopolie op het uitoefenen van geweld. Die moet hij in uitzonderlijke situaties ter bescherming van zijn burgers, zoals in een oorlog of in het geval van ernstige ordeverstoringen, toepassen. Het heet 'zwaarmacht'. Maar als de toepassing van dit geweld met een alternatief vermeden kan worden, bijvoorbeeld door onderhandelingen, dan moet de staat zijn zwaard in de schede laten. Dat geldt ook voor het straffen. Wanneer, zoals in het geval van Saddam Hussein, onvoorstelbaar wrede misdrijven gepleegd zijn, is er een alternatief voor de doodstraf:

levenslang. De discussie moet dan gaan over de vraag, of en zo ja in welke gevallen op een goed moment gratie verleend zou kunnen worden. Laten we in ons land daarover discussiëren, niet over de doodstraf. Daar is in een beschaafde democratie geen zinnig argument voor te bedenken.